



**Powiatowy Program Działań  
na Rzecz Osób Niepełnosprawnych  
na lata 2014-2020**

<b>Spis Treści:</b>	<b>Strona</b>
Wprowadzenie.....	
1. Analiza obszaru niepełnosprawności w Powiecie Śremskim .....	
2. Cele strategiczne i sposób realizacji Programu.....	
3. Harmonogram działań .....	
4. Zarządzanie realizacją Programu .....	

## WPROWADZENIE

Problemy osób niepełnosprawnych na przestrzeni ostatnich kilku lat doczekały się większego zainteresowania. Niewątpliwie związane jest to ze wzrostem świadomości społeczeństwa na temat niepełnosprawności. Ponadto, aktywne działania osób niepełnosprawnych spowodowały, iż możemy mówić o nowym rozumieniu niepełnosprawności, niepełnosprawności związanej z procesem aktywnej integracji społecznej.

Opracowany „Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020” jest realizacją zobowiązań wynikających z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. nr 127, poz. 721 z późn. zm) stanowiącym, iż jednym z zadań powiatu jest *„opracowywanie i realizacja, zgodnych ze strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania, przestrzegania praw osób osób niepełnosprawnych.*

Niezależnie od powyższego, wobec nowych warunków programowania, niezbędnym jest stworzenie efektywnego systemu wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin z wykorzystaniem doświadczeń wynikających z poprzedniego programu.

Niniejszy dokument obejmuje więc główne obszary życia osób niepełnosprawnych związanych z rehabilitacją społeczną, rehabilitacją zawodową oraz przestrzeganiem praw osób niepełnosprawnych. Istotne przy tym jest, że wskazane działania na rzecz osób niepełnosprawnych nie zawężają się do świadczeń opiekuńczych, rehabilitacyjnych, leczniczych czy też socjalnych. Szczególny nacisk został położony na stworzenie warunków do usunięcia barier stojących na drodze do realizacji równych szans i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego.

Wykonanie zadań z zakresu nowej polityki wobec osób niepełnosprawnych spoczywać nadal będzie na jednostkach samorządu terytorialnego i ich jednostkach organizacyjnych. Partnerami pełniącymi znaczącą rolę we wdrażaniu Programu będzie trzeci sektor, w szczególności organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Program zawiera część diagnostyczną oraz programową, w której wyznaczone zostały działania na rzecz integracji osób niepełnosprawnych z otoczeniem, czynnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu publicznym oraz zawodowym, a także wspierania rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży oraz optymalizacji warunków edukacji.

## 1. Analiza obszaru niepełnosprawności w Powiecie Śremskim

Osoby posiadające status osoby niepełnosprawnej, a więc legitymujące się odpowiednim orzeczeniem, nie są w naszym kraju, a zarazem w powiecie objęte bieżącą statystyką i dlatego precyzyjne ustalenie liczby takich osób nie jest możliwe. Stan ten związany jest z wieloma trudnościami, do których w pierwszym rzędzie należy zaliczyć brak jednej, powszechnie uznanej definicji niepełnosprawności. Definicja stosowana przez WHO przyjmuje, że do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami.

W Polsce stosowane są co najmniej dwie definicje dotyczące osób niepełnosprawnych. Pierwsza, to definicja wynikająca z przepisów prawa i dotycząca **prawnej podstawy kwalifikacji do grupy osób niepełnosprawnych**. Natomiast druga, dużo szersza stosowana jest w statystyce GUS. Definicja statystyczna ujmuje bowiem nie tylko osoby niepełnosprawne prawnie, ale również osoby, które co prawda orzeczenia o niepełnosprawności nie posiadają, lecz deklarują, że mają ograniczenia w wykonywaniu wybranych czynności (**tzw. niepełnosprawność biologiczna**).

Brak uniwersalnych narzędzi pomiaru zjawiska niepełnosprawności, rozproszenie danych na temat orzecznictwa (orzeczenia wydaje ZUS, KRUS i inne organy branżowe do celów rentowych, a także powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności do celów pozarentowych – między innymi dające możliwość skorzystania z różnych form pomocy bądź ulg i uprawnień), sprawiają, iż należy posiłkować się różnymi źródłami statystycznymi na ten temat. Dane dotyczące liczby osób niepełnosprawnych mogą się również pokrywać, gdyż osoba niepełnosprawna może posiadać 2 ważne orzeczenia, a więc np. wydane przez lekarza orzecznika ZUS oraz zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności. Ponadto kwestia wydawania przez odpowiednie organy orzeczeń na czas określony (orzeczona niepełnosprawność czasowa) nie pozwala na definitywne określenie faktycznej liczby osób niepełnosprawnych. Tak więc system orzekania o niepełnosprawności osób w Polsce jest zawiły i mało czytelny.

Ważnym źródłem informacji na temat liczby osób niepełnosprawnych jest szczegółowa analiza opracowana przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Śreмі na podstawie wyników spisu ludności z 2011 r. Wykazany stan przedstawiają poniższe tabele.

Tabela nr 1

**Liczba mieszkańców Powiatu Śremskiego w stosunku do liczby osób niepełnosprawnych w nim zamieszkujących w 2011 r.**

<b>Powiat Śremski</b>	<b>Ogółem</b>	<b>Mężczyźni</b>	<b>Kobiety</b>
Liczba mieszkańców powiatu	60417	29737	30680
Liczba osób niepełnosprawnych	7309	3389	3920
Liczba osób niepełnosprawnych prawnie	5803	2763	3039
<b>w tym:</b>			
Liczba osób niepełnosprawnych w wieku przedprodukcyjnym	340	183	157
Liczba osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym	3809	2228	1581
Liczba osób niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym	3160	978	2182

*Źródło: Opracowanie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śreмі na podstawie Banku Danych Lokalnych, Narodowy Spis Powszechny 2011 (Ludność, Osoby niepełnosprawne, Powiat Śremski) GUS*

Tabela nr 2

**Liczba osób niepełnosprawnych orzeczonych wg stopnia niepełnosprawności i posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w 2011 r.**

<b>Liczba osób niepełnosprawnych prawnie</b>	<b>Ogółem</b>	<b>Mężczyźni</b>	<b>Kobiety</b>
Stopień niepełnosprawności znaczny	1598	689	909
Stopień niepełnosprawności umiarkowany	2164	1102	1062
Stopień niepełnosprawności lekki	1682	761	921
Stopień niepełnosprawności nieustalony	181	121	60
Osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności	178	91	87

*Źródło: Opracowanie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śreмі na podstawie Banku Danych Lokalnych, Narodowy Spis Powszechny 2011 (Ludność, Osoby niepełnosprawne, Powiat Śremski) GUS*

Tabela nr 3

**Liczba osób niepełnosprawnych posiadających ograniczenia w wykonywaniu  
wybranych czynności (deklarowana niepełnosprawność biologiczna) w 2011 r.**

Liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
		1507	621
<b>w tym:</b>			
Osoby niepełnosprawne odczuwające ograniczenie sprawności całkowicie	85	18	67
Osoby niepełnosprawne odczuwające ograniczenie sprawności poważnie	296	130	166
Osoby niepełnosprawne odczuwające ograniczenie sprawności umiarkowanie	1126	473	653

*Źródło: Opracowanie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie na podstawie Banku Danych Lokalnych, Narodowy Spis Powszechny 2011 (Ludność, Osoby niepełnosprawne, Powiat Śremski) GUS*

Tabela nr 4

**Osoby niepełnosprawne prawnie w Powiecie Śremskim w 2011 r.**

Osoby niepełnosprawne	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
<b>Ogółem:</b>	<b>58</b>	<b>3017</b>	<b>2369</b>
Stopień niepełnosprawności znaczny	7	637	954
Stopień niepełnosprawności umiarkowany	30	1204	930
Stopień niepełnosprawności lekki	21	1176	485
<b>Mężczyźni:</b>			
Stopień niepełnosprawności znaczny	3	359	327
Stopień niepełnosprawności umiarkowany	11	762	329
Stopień niepełnosprawności lekki	18	642	101
<b>Kobiety:</b>			
Stopień niepełnosprawności znaczny	4	278	627
Stopień niepełnosprawności umiarkowany	19	442	601
Stopień niepełnosprawności lekki	3	534	384

*Źródło: Opracowanie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie na podstawie Banku Danych Lokalnych, Narodowy Spis Powszechny 2011 (Ludność, Osoby niepełnosprawne, Powiat Śremski) GUS*

Wyniki spisu ludności z 2011 r. wykazały, iż liczba osób, które określone zostały jako „niepełnosprawne prawnie” wyniosła 5622 co stanowi 9.30% ludności Powiatu Śremskiego w 2011 r. Wśród tej liczby osób, większość, bo 3017 stanowiły osoby w wieku produkcyjnym.

Informacje pozyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie nie obrazują skali zjawiska niepełnosprawności w naszym powiecie. Jednak są istotnym źródłem informacji na temat najczęściej występujących schorzeń kwalifikujących do uzyskania statusu osoby niepełnosprawnej, wzrostu niepełnosprawności spowodowanej dysfunkcjami narządu ruchu, chorób psychicznych.

Szczegółową analizę na ten temat obrazują poniższe tabele.

Tabela nr 5

**Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie (dotyczy osób powyżej 16 r. ż.)**

<b>Rok</b>	<b>Orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności</b>	<b>Orzeczenia o nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych</b>	<b>Orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności</b>	<b>Razem</b>
2011	1419	4	30	1453
2012	1287	4	37	1328
2013	1313	8	41	1362

*Opracowanie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie na podstawie danych pozyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie*

Tabela nr 6

**Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie (dotyczy osób przed 16 r. ż.)**

<b>Rok</b>	<b>Orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych</b>	<b>Orzeczenia o nie zaliczeniu do osób niepełnosprawnych</b>	<b>Orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności</b>	<b>Razem</b>
2011	130	39	0	169
2012	151	36	0	187
2013	147	44	0	191

*Opracowanie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie na podstawie danych pozyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie*



**Najczęstsze przyczyny niepełnosprawności w 2013 roku wśród osób po 16 roku życia**

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>Dorośli</b>
05-R - upośledzenie narządu ruchu	386
07-S - choroby układu oddechowego i krążenia	298
10-N - choroby neurologiczne	147
11-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	142
02-P - choroby psychiczne	134
03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	49
09-M – choroby układu moczowo-płciowego	49

*Źródło: Opracowanie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie na podstawie danych pozyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie*

**Najczęstsze przyczyny niepełnosprawności w 2013 roku wśród osób do 16 roku życia**

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>Dzieci</b>
11-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	33
07-S - choroby układu oddechowego i krążenia	25
10-N - choroby neurologiczne	21
02-P - choroby psychiczne	19
03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	13
01-U – upośledzenie umysłowe	10
06-E - epilepsja	10

*Źródło: Opracowanie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie na podstawie danych pozyskanych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie*

**Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia osób powyżej 16 roku życia**

Lp.	Wyszczególnienie	01-U upośledzenie umysłowe			02-P choroby psychiczne		
		2011	2012	2013	2011	2012	2013
1.	Stopień niepełnosprawności: znaczny	2	7	6	28	24	50
	umiarkowany	16	2	1	47	49	64
	lekki	6	5	0	35	32	20
	<b>Razem:</b>	<b>24</b>	<b>14</b>	<b>7</b>	<b>110</b>	<b>105</b>	<b>134</b>
2.	Wiek: 16-25	10	7	4	12	11	12
	26-40	3	3	2	23	28	31
	41-60	11	3	1	56	51	69
	60 i więcej	0	1	0	19	15	22
3.	Płeć: kobiety	12	7	4	71	68	75
	mężczyźni	12	7	3	39	37	59
4.	Wykształcenie: mniej niż podstawowe	1	1	1	7	0	8
	podstawowe	18	10	6	28	25	38
	zasadnicze zawodowe	5	3	0	43	43	37
	średnie	0	0	0	31	34	42
	wyższe	0	0	0	1	2	9
5.	Zatrudnienie: TAK	10	0	0	12	22	22
	NIE	14	14	7	98	83	112

Źródło: Opracowanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie

**Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci osób  
przed 16 rokiem życia**

Lp.	Wyszczególnienie	01-U upośledzenie umysłowe			02-P choroby psychiczne		
		2011	2012	2013	2011	2012	2013
1.	Wiek: 0-3 lat	0	0	0	2	1	2
	od 4-7 lat	0	0	5	1	1	3
	od 8-16 lat	2	5	5	9	13	14
2.	Płeć: kobiety	1	4	5	0	3	3
	mężczyźni	1	1	5	12	12	16

Źródło: Opracowanie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 674 z późn. zm.), wśród zarejestrowanych bezrobotnych wyróżnia grupy najbardziej narażone na długotrwałe bezrobocie i wykluczenie społeczne określając je mianem „znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy”.

Do tej kategorii osób należą również osoby niepełnosprawne, których liczba w Powiecie Śremskim, w przeciągu ostatnich lat ciągle wzrasta, co obrazuje poniższa tabela.

**Osoby bezrobotne znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy**

Wyszczególnienie	Stan w dniu		
	31.12.2011 r.	31.12.2012 r.	31.12.2013 r.
<b>Liczba bezrobotnych ogółem,</b>	<b>1927</b>	<b>2365</b>	<b>2 330</b>
<b>w tym osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy:</b>			
do 25 roku życia	543	668	558
długotrwałe bezrobotne	664	801	927
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	147	174	210

powyżej 50 roku życia	385	482	517
bez kwalifikacji zawodowych	563	695	718
bez doświadczenia zawodowego	359	430	386
bez wykształcenia średniego	1126	1408	1 416
samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	144	153	204
które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	24	32	38
<b>niepełnosprawni</b>	<b>130</b>	<b>179</b>	<b>169</b>

*Źródło: Opracowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Śremie na podstawie sprawozdań o rynku pracy MPiPS-01*

Osoby niepełnosprawne stanowią szczególną grupę społeczną pod względem miejsca jakie zajmują i powinny zajmować w społeczeństwie. Grupa ta jest jednak bardzo zróżnicowana.

Struktura demograficzna stanowi jedno z podstawowych uwarunkowań potrzeb osób niepełnosprawnych. Z kolei w zależności od rodzaju schorzenia zmieniają się ich możliwości uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Jak wykazały dane zawarte w powyższych tabelach, dominującym powodem uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności są choroby narządu ruchu oraz choroby układu oddechowego i krążenia, co ma bezpośredni związek ze stylem i warunkami życia, a także z dostępem do usług ochrony zdrowia i placówek świadczących różne formy rehabilitacji ruchowej. Systematycznie maleje liczba wydawanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych przed 16 rokiem życia, co można tłumaczyć zaostrzeniem przepisów prawa w zakresie kwalifikowania do niepełnosprawności.

Wzrasta z kolei liczba osób niepełnosprawnych z orzeczoną chorobą psychiczną. Organizacja wsparcia środowiskowego dla tej grupy osób niepełnosprawnych stanowi więc priorytet w okresie objętym realizacją Programu.

Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących zatrudnienia jest ciągle duża. Dlatego też tak ważne jest doskonalenie istniejących metod pomocy osobom niepełnosprawnym w skutecznym poruszaniu się na rynku pracy. Dużą wagę należy także przyłożyć do szukania nowych rozwiązań zwiększających popyt na zatrudnienie osób niepełnosprawnych, szczególnie na otwartym rynku pracy.

Kolejną grupą problemów niezwykle istotnych dla środowiska osób niepełnosprawnych Powiatu Śremskiego, wykazanych na podstawie badania ankietowego,

jest problematyka integracji tej grupy osób z resztą społeczeństwa, a także rozwój edukacji w szkolnictwie integracyjnym. W tym zakresie wykorzystany więc będzie potencjał organizacji pozarządowych działających w Powiecie Śremskim na rzecz osób niepełnosprawnych oraz placówek oświatowych stosujących metody aktywnej integracji.

Z uwagi na wymienione powyżej problemy i potrzeby, zadaniem podmiotów wyznaczonych na realizatorów poszczególnych obszarów Programu będzie w okresie lat 2014-2020 prowadzenie takich działań, które pozwolą osobom niepełnosprawnym na poprawę warunków życia społecznego i zawodowego. Wsparcie to, przy wykorzystaniu narzędzi aktywnej integracji, skierowane będzie na zapewnienie odpowiednich warunków pomocy, dostępu do edukacji i zatrudnienia oraz dostosowaniu potrzeb w zakresie usług rehabilitacyjnych.

## 2. Cele strategiczne i sposób realizacji Programu

Polska polityka społeczna w zakresie ograniczania problemów osób niepełnosprawnych zakłada głównie aktywizację tych osób. Do priorytetów działań zalicza się rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych.

Z uwagi na powyższe, działania zmierzające do realizacji celów strategicznych z jednej strony będą opierały się na tworzeniu warunków sprzyjających wyrównywaniu szans i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, a drugiej strony zakłada się, iż będą skierowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, tak aby wzmocnić ich aktywność i samodzielność w środowisku lokalnym.

Na podstawie wyników diagnozy sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie Śremskim oraz badania ankietowego, opracowane zostały przez zespół pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie i wymienionych partnerów realizujących poszczególne działania następujące cele strategiczne:

1. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.
2. Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
3. Zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym równych praw.

Program będzie realizowany na podstawie harmonogramu, który oprócz określonych celów strategicznych, szczegółowych zawiera kierunki działania. Wszystkie cele szczegółowe będą realizowane przy współpracy podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych obszarów.

### 3. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Lp.	Cel Strategiczny	Cel szczegółowy	Kierunek działania	Realizator	Źródło finansowania	Wskaźnik oceny efektywności	Termin Realizacji
1.	<b>Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.</b>	1. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych.	1. Wspieranie i motywowanie osób niepełnosprawnych do podnoszenia wykształcenia.	Placówki oświatowe, PCPR w Śremie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Śremie, jednostki samorządu terytorialnego, ośrodki pomocy społecznej.	Środki budżetowe, środki PFRON.	Liczba dostępnych ofert, liczba osób niepełnosprawnych podnoszących poziom wykształcenia.	Proces ciągły.
			2. Podniesienie jakości i warunków kształcenia osób niepełnosprawnych.	Placówki oświatowe, jednostki samorządu terytorialnego.	Środki budżetowe, środki PFRON, środki Unii Europejskiej.	Rodzaje podmiotów podnoszących jakość i warunki kształcenia, liczba odpowiednio wyposażonych pomieszczeń, liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnej pobierających naukę na poszczególnych poziomach edukacji.	Proces ciągły.
			3. Realizacja projektów dotyczących aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych współfinansowanych z Unii Europejskiej i w ramach projektów resortowych oraz PFRON.	PCPR w Śremie, ośrodki pomocy społecznej, PUP w Śremie, trzeci sektor.	Środki budżetowe, środki PFRON, środki Unii Europejskiej.	Liczba podmiotów realizujących projekty, rodzaje realizowanych projektów, liczba beneficjentów uczestniczących w poszczególnych projektach.	Minimum raz w roku.

		2. Zwiększenie możliwości samodzielnego funkcjonowania osoby niepełnosprawnej.	1. Likwidacja barier funkcjonalnych (architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych) i transportowych.	PCPR w Śremie, domy pomocy społecznej, jednostki samorządu terytorialnego.	Środki PFRON.	Liczba osób, którym umożliwiono zlikwidowanie poszczególnych barier funkcjonalnych, wysokość wydatkowanych środków na poszczególne bariery funkcjonalne.	Proces ciągły.
			2. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.	PCPR w Śremie, domy pomocy społecznej, jednostki samorządu terytorialnego.	Środki PFRON.	Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie, wysokość przekazanych środków na poszczególne rodzaje dofinansowania.	Proces ciągły.
		3. Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych.	1. Organizacja wsparcia środowiskowego.	Ośrodki pomocy społecznej, placówki ochrony zdrowia, Środowiskowy Dom Samopomocy w Śremie, placówki oświatowe.	Środki budżetowe.	Liczba podmiotów świadczących wsparcie w środowisku zamieszkania osoby niepełnosprawnej, rodzaje świadczonych usług, liczba osób objętych poszczególnymi usługami.	Proces ciągły.
			2. Umożliwienie udziału osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.	PCPR w Śremie.	Środki PFRON.	Liczba osób uczestniczących w turnusach rehabilitacyjnych.	Proces ciągły.



			3. Propagowanie zdrowego stylu życia poprzez organizację kampanii prozdrowotnych.	Placówki oświatowe, jednostki samorządu terytorialnego, trzeci sektor, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Śremie, placówki ochrony zdrowia, lokalne media.	Środki budżetowe.	Rodzaje kampanii prozdrowotnych, liczba przeprowadzonych kampanii prozdrowotnych.	Minimum raz w roku.
			4. Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących zmniejszenia ryzyka wystąpienia chorób i niepełnosprawności.	Placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, jednostki samorządu terytorialnego, trzeci sektor, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Śremie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Śremie, lokalne media.	Środki budżetowe.	Rodzaje działań profilaktycznych i edukacyjnych, liczba podjętych działań profilaktycznych i edukacyjnych, liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi i edukacyjnymi.	Minimum raz w roku.
			5. Określenie potrzeb i możliwości w zakresie utworzenia i prowadzenia warsztatów terapii zajęciowej.	PCPR w Śremie, ośrodki pomocy społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, trzeci sektor.	Środki budżetowe.	Liczba podjętych inicjatyw w zakresie zwiększenia zasobów infrastrukturalnych.	W miarę zaistnienia potrzeby i możliwości.

		4. Wzrost uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.	1. Udzielanie wsparcia z dziedziny sportu, kultury, rekreacji i turystyki.  2. Kontynuacja współpracy z trzecim sektorem i wolontariatem, w tym tworzenie partnerstw.	PCPR w Śremie, jednostki samorządu terytorialnego, trzeci sektor.  PCPR w Śremie, ośrodki pomocy społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, trzeci sektor, Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Śremie, lokalne media.	Środki PFRON, środki budżetowe.  Środki budżetowe.	Liczba zaangażowanych podmiotów w poszczególne inicjatywy, liczba osób uczestniczących odrębnie w organizowanych przedsięwzięciach.  Liczba podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz osób niepełnosprawnych, liczba zawartych partnerstw.	Minimum raz w roku.  Proces ciągły.
2.	<b>Przeciwdziałanie marginalizacji zawodowej osób niepełnosprawnych</b>	1. Rozwój rehabilitacji zawodowej i zatrudniania.	1. Zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne poprzez wykorzystanie instrumentów rynku pracy.	PUP w Śremie.	Środki budżetowe, Fundusz Pracy, PFRON, środki Unii Europejskiej.	Rodzaje wykorzystanych instrumentów rynku pracy, liczba osób niepełnosprawnych objętych poszczególnymi instrumentami rynku pracy.	Proces ciągły.

			2. Wsparcie samozatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez promowanie przedsiębiorczości oraz pomocą finansową na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.	PUP w Śremie.	Środki budżetowe, PFRON,	Liczba skierowanych ofert, liczba osób objętych poszczególnym wsparciem.	Proces ciągły.
			3. Inspirowanie i organizowanie spotkań pracodawców z osobami niepełnosprawnymi.	PUP w Śremie, pracodawcy.	Środki budżetowe.	Liczba spotkań, liczba osób uczestniczących w spotkaniach.	Minimum raz w roku.
			4. Prowadzenie analiz rynku pracy.	PUP w Śremie.	Środki budżetowe.	Liczba prowadzonych analiz, rodzaje prowadzonych analiz.	Minimum raz w roku.
		2. Szkolenie i przekwalifikowanie zawodowe.	1. Dostosowanie szkoleń i przekwalifikowanie stosownie do możliwości osób niepełnosprawnych i zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy.	PUP w Śremie, instytucje szkoleniowe.	Środki budżetowe.	Rodzaje przeprowadzonych szkoleń, liczba osób uczestniczących w poszczególnych szkoleniach.	Proces ciągły.
			2. Kierowanie do osób niepełnosprawnych ofert szkoleniowych.	PUP w Śremie.	Środki budżetowe.	Liczba przekazanych ofert szkoleniowych.	Proces ciągły.
			3. Organizowanie poradnictwa zawodowego w zakresie identyfikacji potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia (dobór kierunku szkolenia, planowanie ścieżki kariery zawodowej).	PUP w Śremie.	Środki budżetowe.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.	Proces ciągły.

		3. Propagowanie w środowisku idei zatrudniania osób niepełnosprawnych	4. Edukacja osób niepełnosprawnych w zakresie poruszania się po rynku pracy poprzez zajęcia w Klubie Pracy.  1. Informowanie pracodawców o korzyściach płynących z zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz specyfice rynku pracy.  2. Promowanie i upowszechnianie informacji na temat działań ułatwiających pracodawcom tworzenie i utrzymanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.	PUP w Śremie.  PUP w Śremie.  PUP w Śremie.	Środki budżetowe.  Środki budżetowe.  Środki budżetowe.	Liczba osób niepełnosprawnych objęta edukacją w Klubie Pracy.  Liczba podjętych inicjatyw.  Liczba skierowanych do pracodawców informacji.	Proces ciągły.  Proces ciągły.  Proces ciągły.
3.	<b>Zagwarantowanie osobom niepełnosprawnym równych praw.</b>	1. Wzmocnienie roli reprezentantów osób niepełnosprawnych.  2. Sprawny system przepływu informacji.	1. Opiniowanie programów, projektów uchwał przez przedstawicieli osób niepełnosprawnych.  2. Aktywne uczestnictwo członków Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Śremie w życiu społecznym osób niepełnosprawnych.  1. Umożliwienie dostępu do informacji poprzez upowszechnienie różnorodnych form przekazu, w tym wzmocnienie	Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Śremie.  Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Śremie, PCPR w Śremie.  PCPR w Śremie, ośrodki pomocy społecznej, trzeci sektor, lokalne media.	Środki budżetowe.  Środki budżetowe.  Środki budżetowe.	Rodzaj zaopiniowanych dokumentów, liczba zaopiniowanych dokumentów.  Liczba podjętych inicjatyw i spotkań.  Liczba wydanych publikacji, informatorów, broszur, ulotek, artykułów prasowych i relacji TV	Proces ciągły.  Proces ciągły.  Proces ciągły.

			współpracy z mediami (INTERNET, publikacje, informatory, broszury, ulotki, środki masowego przekazu).			Relax, liczba osób odwiedzających strony internetowe o tematyce poświęconej lokalnym informacjom na temat niepełnosprawności.	
		2.	Podnoszenie kwalifikacji pracowników działających na rzecz osób niepełnosprawnych.	PCPR w Śremie, jednostki samorządu terytorialnego, trzeci sektor.	Środki budżetowe.	Rodzaj podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych, liczba pracowników podnoszących kwalifikacje.	Minimum raz w roku.
		3.	Podniesienie poziomu świadomości społecznej w obszarze niepełnosprawności.	Organizowanie konferencji, seminariów, kampanii.	PCPR w Śremie, ośrodki pomocy społecznej, trzeci sektor.	Liczba zorganizowanych inicjatyw, liczba osób uczestniczących w konferencjach, seminariach	Minimum raz w roku.

#### **4. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ PROGRAMU**

Ramy instytucjonalne Programu przewidują, iż odpowiedzialność za realizację poszczególnych działań spoczywać będzie na podmiotach bezpośrednio zaangażowanych. Funkcję koordynatora całego Programu w okresie lat 2014-2020 będzie pełniło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie.

Założenia Programu przewidują, że finansowanie działań wytyczonych w Programie będzie odbywać się ze środków własnych i pozyskanych przez uczestników poszczególnych zadań. Zakłada się, iż podstawowe źródła finansowania będą stanowiły środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy, środki z Unii Europejskiej, w tym zwłaszcza Europejskiego Funduszu Społecznego, środki sponsorów oraz środki własne będące w dyspozycji podmiotów- realizatorów Programu.

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie osiągniętych wskaźników oceny efektywności, w oparciu o informacje uzyskiwane od poszczególnych realizatorów. Na podstawie zebranych danych, kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie, w ramach corocznie przedkładanego Radzie Powiatu w Śremie sprawozdania z działalności jednostki, będzie zobowiązany do przekazania informacji na temat sposobu realizacji Programu.